

УДК 332.14:330.322(477)"364"

Нечаєва І.А.¹, Панченко А.А.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-1812 НУ «Запорізька політехніка»

РЕГІОНАЛЬНІ ДИСПРОПОРЦІЇ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Війна Росії проти України завдала масштабних соціально-економічних втрат і стала серйозним випробуванням для стійкості країни: станом на січень 2024 р прямі збитки інфраструктурі оцінювалися у \$155 млрд (близько 87% ВВП 2023 р), охоплюючи житловий фонд, інфраструктуру, промисловість, енергетику та сільське господарство; зруйновано або пошкоджено понад 167 тис. житлових об'єктів, сотні мостів і тисячі кілометрів доріг, а втрати аграрного сектору становлять до 30% довоєнного капіталу. Сукупні економічні втрати, включно з недоотриманими доходами, досягли близько \$500 млрд, значні території залишаються замінованими, а понад 11,5 млн осіб стали вимушеними переселенцями, що створює довгострокові ризики для економіки та розвитку країни [1].

Руйнування мають географічно нерівномірний характер. Майже половина підприємств у Донецькій, Харківській та Луганській областях зазнали пошкоджень внаслідок бойових дій, порівняно з 18% у середньому по країні [2]. Разом із Херсонською та Запорізькою областями на ці регіони припадає 72% зафіксованих руйнувань [3].

Потреби у відновленні та реконструкції протягом наступних десяти років оцінюються у 486 млрд доларів США [3; 4], що передбачає необхідність додаткових щорічних інвестицій у розмірі понад 20% ВВП. Інфраструктурний, соціальний та виробничий сектори потребують приблизно по третині від загального обсягу інвестицій кожен, причому найбільші частки припадають на житловий фонд (\$83,7 млрд), транспорт (\$77,5 млрд), а також торгівлю та промисловість (\$64,4 млрд).

Процес реконструкції вже розпочався. Станом на кінець 2024 р в Цифровій екосистемі для підзвітного управління відновленням (DREAM) було зареєстровано понад 8700 запланованих або запропонованих проєктів.

Незважаючи на триваюче руйнування відновлених об'єктів, зусилля спрямовані на дотримання принципу «відбудувати краще, ніж було» (build back better), що передбачає інтеграцію «зелених» технологій та відповідність цілям вступу до ЄС для забезпечення стійкості та сталого розвитку. У вересні 2024 р уряд запустив Єдиний портфель проєктів (Single Project Pipeline) для об'єктів державної інфраструктури. Ця система, що функціонує за підтримки DREAM, забезпечує прозоре подання, пріоритезацію та оцінку проєктів на національному, регіональному та місцевому рівнях. До кінця 2024 р в DREAM було зареєстровано 787 проєктів державних інвестицій на суму понад 60 млрд доларів США, причому значна частина фінансування надана міжнародними організаціями, зокрема Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР), Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) та Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Обсяги інвестування у регіони України у 2021–2025 рр. характеризуються значною волатильністю під впливом воєнних дій, структурних змін економіки та поступового відновлення інвестиційної активності. Капітальні інвестиції розподіляються у регіональному розрізі нерівномірно, із традиційною концентрацією у м. Київ та промислово розвинених областях (Дніпропетровська, Київська, Львівська, Одеська) [5].

У 2021 році інвестування у регіони України перебувало на відносно високому рівні, відображаючи докризову фазу економічного розвитку. Однак у 2022 році відбулося різке скорочення обсягів інвестицій у більшості регіонів, особливо у східних та південних областях, що безпосередньо постраждали від бойових дій. Водночас західні регіони (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська області) продемонстрували відносну стійкість та навіть часткове зростання інвестицій завдяки релокації бізнесу та реалізації регіональних програм відновлення. У 2023–2024 рр. спостерігається поступове відновлення інвестиційної активності в регіонах, що супроводжується зміною їх територіальної структури. Зокрема, зростає роль центральних і західних регіонів як основних реципієнтів інвестицій у рамках програм відбудови інфраструктури, енергетики та житлового сектору. Загальний обсяг капітальних інвестицій у 2024 р досяг близько 534,4 млрд грн, що свідчить про суттєве пожвавлення інвестиційної діяльності після падіння 2022 р [6]. У 2025 р тенденція до відновлення зберіглася: загальний обсяг капітальних інвестицій зріс до 669,3 млрд грн (+25,2% порівняно з 2024 р.). Основна частина вкладень продовжує концентруватися у регіонах із розвинутою промисловістю та логістикою, а також у тих, де реалізуються масштабні регіональні програми відбудови. Однак структура фінансування залишається обмежено диверсифікованою: понад 70% інвестицій забезпечуються власними коштами підприємств, тоді як частка іноземного капіталу є мінімальною [7].

Таким чином, у 2021–2025 рр. інвестування у регіони України трансформувалося від відносно рівномірного розвитку до більш концентрованої та адаптивної моделі, де основну роль відіграють безпекові фактори, державні програми відновлення та релокація бізнесу. Регіональні диспропорції посилилися, однак одночасно сформувалися нові центри економічної активності, насамперед у західній частині країни, що визначає подальші пріоритети регіональної інвестиційної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Nivievskiy O., Goryunov D., Nagurney A. War-Induced Damages and Reconstruction in Ukraine (May 17, 2024). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4831914>
2. World Bank (2023), Ukraine: Firms through the War. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/56478284-da0c-4f4d-ac9c-10d12870564e/content>.
3. World Bank et al. (2025), Ukraine - Forth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), February 2022 – December 2024, Washington, DC: World Bank. URL: <https://documents.worldbank.org/curated/en/099022025114040022/pdf/P180174-ca39eccd-ea67-4bd8-b537-ff73a675a0a8.pdf>.
4. OECD (2025), OECD Economic Surveys: Ukraine 2025, OECD Publishing, Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/940cee85-en>.
5. Капітальні інвестиції за регіонами. URL: [https://data.gov.ua/dataset/56ff8ddb-771c-4141-9d76-51b7b0dcd02/resource/f3864a99-842e-4661-93f8-31093c37e2cc?utm](https://data.gov.ua/dataset/56ff8ddb-771c-4141-9d76-51b7b0dcd02/resource/f3864a99-842e-4661-93f8-31093c37e2cc?utm_source=twitter&utm_medium=social)
6. Капітальні інвестиції за регіонами за 2010-2024 роки. URL: [https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/menu_u/invest.htm?utm](https://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/menu_u/invest.htm?utm_source=twitter&utm_medium=social)
7. Капітальні інвестиції в Україні у 2025р зросли на 25,2% - Держстат. URL: [https://interfax.com.ua/news/economic/1152408.html?ut](https://interfax.com.ua/news/economic/1152408.html?utm_source=twitter&utm_medium=social)